

RAPORT INTERIMAR*
27 octombrie–10 noiembrie 2009

13 noiembrie 2009

I. SUMAR

- Guvernul României a anunțat pe data de 2 septembrie alegeri prezidențiale pentru data de 22 noiembrie 2009, cu un posibil al doilea tur de scrutin pe data de 6 decembrie dacă niciunul dintre candidați nu îndeplinește cerința de a obține majoritatea absolută a voturilor tuturor alegătorilor înscriși în liste. Tot pe data de 22 noiembrie va avea loc un referendum pentru reforma parlamentară anunțat de Președintele Traian Băsescu.
- Doisprezece candidați vor participa în cursa electorală, dintre cei 27 care au fost nominalizați. Biroul Electoral Central (BEC) a înscris candidații într-o manieră cuprinzătoare. Doi dintre candidați sunt membri ai minorităților naționale. Printre candidați nu se numără nicio femeie.
- Campania electorală se derulează pe fundalul unei crize guvernamentale. Campania este activă și se bazează într-un anumit grad pe platformele candidaților, însă este dominată în mare măsură de chestiunea referendumului. Cu toate că nu au existat incidente majore și desfășurarea campaniei nu a fost împiedicată, în unele cazuri s-a utilizat un limbaj dur și au apărut materiale de campanie negativă, uneori anonime.
- Legea alegerilor prezidențiale a fost consolidată printr-o Ordonanță a Guvernului în septembrie 2009. Amendarea legislației electorale cu puțin timp înaintea alegerilor nu este în conformitate cu bunele practici electorale, iar amendarea legislației electorale prin intermediul ordonanțelor de urgență poate pune problema constituționalității.
- Alegerile prezidențiale și referendumul vor fi administrate de o structură cu trei niveluri, alcătuită din BEC, 48 de comisii de nivel mediu și 21.707 Birouri Electorale ale Secțiilor de Votare. Autoritatea Electorală Permanentă (AEP), Ministerul Administrației și Internelor și alte autorități centrale și locale acordă asistență specializată în procesul electoral.
- În listele de alegători sunt înscriși peste 18 milioane de alegători. Cetățenii care în ziua alegerilor nu se află în localitatea în care își au domiciliul pot vota la una dintre cele 3.360 secții de votare speciale. În pofida măsurilor luate pentru prevenirea votului multiplu, printre care se numără instalarea de camere video la secțiile de votare speciale și verificarea *post factum* a listelor suplimentare utilizate la secțiile de votare speciale, mai mulți interlocutori și-au exprimat îngrijorarea cu privire la posibilitatea ca asemenea nereguli să apară totuși.
- România are un peisaj mediatic dinamic și pluralist, care oferă alegătorilor informații politice ample și diverse. Legea alegerilor prezidențiale prevede acordarea de timp de antenă gratuită candidaților la posturile publice și private și interzice campania plătită în mass media audiovizuale.
- La BEC și la birourile electorale de nivel mediu au fost depuse aproximativ 20 de contestații; toate au fost rezolvate în timp util. Curtea Constituțională s-a pronunțat cu privire la două contestații referitoare la împiedicarea derulării campaniei unor candidați în mass media și a oferit soluții eficiente.

* Singura versiune oficială a acestui document este versiunea în limba engleză.

- Misiunea Restrânsă de Observare a Alegerilor OSCE/ODIHR s-a deschis la București pe data de 28 octombrie, cu o echipă centrală formată din 11 membri și cu 14 observatori pe termen lung detașați în șapte centre regionale din toată țara; membrii Misiunii provin din 17 state participante OSCE.

II. INTRODUCERE

Pe data de 2 septembrie 2009, Guvernul României a anunțat alegeri prezidențiale pentru data de 22 noiembrie, cu un posibil al doilea tur de scrutin pe data de 6 decembrie. Ca urmare a unei recomandări a Misiunii de Evaluare a Necesităților și a unei invitații din partea Delegației Permanente a României pe lângă Organizațiile Internaționale de la Viena, Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului al OSCE (OSCE/ODIHR) a deschis o Misiune Restrânsă de Observare a Alegerilor pe data de 27 octombrie. Misiunea, condusă de Vadim Zhdanovich, se compune dintr-o echipă centrală formată din 11 membri care are sediul în București și din 14 observatori pe termen lung care au fost detașați la data de 4 noiembrie în București și în șase centre regionale din toată țara. Membrii Misiunii OSCE/ODIHR provin din 17 state participante. În conformitate cu practica standard pentru misiunile restrânse de observare a alegerilor, Misiunea nu va desfășura o observare sistematică sau cuprinzătoare a votării, a numărării și a centralizării voturilor în ziua alegerilor, însă membrii Misiunii vor vizita un număr restrâns de secții de votare de pe tot cuprinsul țării pentru a urmări procedurile.

III. CONTEXT

Alegerile prezidențiale care urmează să aibă loc se vor desfășura pentru prima dată separat de alegerile parlamentare, ca urmare a revizuirii Constituției în anul 2003, prin care s-a prelungit mandatul Președintelui de la patru la cinci ani, în timp ce mandatul Parlamentului a rămas de patru ani.

O trăsătură specifică acestor alegeri prezidențiale este faptul că pe data de 24 septembrie Președintele Traian Băsescu și-a anunțat intenția de a convoca un referendum pentru transformarea Parlamentului într-unul unicameral și pentru reducerea numărului de membri ai acestuia de la 471 în prezent la un maximum de 300. Acest referendum, care a fost anunțat oficial pe data de 22 octombrie, va coincide cu primul tur de scrutin al alegerilor prezidențiale. OSCE/ODIHR va evalua referendumul numai în măsura în care acesta are un impact asupra desfășurării alegerilor prezidențiale.

Alegerile prezidențiale se derulează pe fundalul unei grave crize guvernamentale. În urma alegerilor parlamentare din noiembrie 2008, Guvernul a fost format de Partidul Democrat Liberal (PD-L), de centru-dreapta, de Partidul Social Democrat (PSD), de centru-stânga, și de un partid mai mic, Partidul Conservator (PC). Pe data de 1 octombrie, miniștrii nominalizați de PSD au demisionat în urma demiterii Ministrului Administrației și Internelor, Dan Nica (PSD) de către Primul Ministru Emil Boc (PD-L), ca urmare a afirmației celui dintâi că PD-L se pregătește să manipuleze alegerile. Pe data de 13 octombrie, Parlamentul a adoptat o moțiune de cenzură împotriva Guvernului Boc. Ca urmare, Președintele Băsescu l-a nominalizat pe Lucian Croitoru, consilier al Guvernatorului Băncii Naționale a României, pentru funcția de Prim Ministru; însă pe data de 4 noiembrie Croitoru nu a reușit să primească votul de încredere în Parlament. Pe 6 noiembrie, Președintele l-a mandatat pe Liviu Negoită (PD-L), Primarul sectorului 3 al municipiului București, să formeze un nou Guvern.

Conform Constituției, Președintele poate dizolva Parlamentul dacă în 60 de zile de la formularea primei solicitări (în acest caz, 4 noiembrie 2009) nu este obținut votul de încredere pentru

formarea unui Guvern, și numai după respingerea a cel puțin două cereri de investitură. Constituția stipulează, de asemenea, că Parlamentul nu poate fi dizolvat în cursul ultimelor șase luni din mandatul Președintelui (mandatul prezidențial actual se încheie la data de 20 decembrie 2009).

Criza guvernamentală a modificat configurația cadrului politic pre-electoral. Din partener de coaliție al PD-L, PSD a devenit acum, împreună cu Partidul Național Liberal (PNL) unul dintre principalele partide de opoziție.

IV. CADRUL LEGISLATIV ȘI SISTEMUL ELECTORAL

Cadrul legislativ pentru alegerile prezidențiale constă în principal în Constituția României (adoptată în 1991 și revizuită în 2003 în urma unui referendum) și Legea pentru alegerea Președintelui României (2004) amendată cel mai recent prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 95/2009, care a intrat în vigoare la data de 3 septembrie 2009. Ordonanța a avut drept scop consolidarea legii prin înlăturarea referirilor la Legea alegerilor parlamentare adoptată în 2004 și amendată în 2008. Ordonanța a introdus unele modificări, în special în ce privește secțiile de votare speciale. Practica modificării legislației electorale cu puțin timp înaintea alegerilor, deși un aspect recurent în România, nu este în conformitate cu bunele practici electorale; pe lângă aceasta, amendarea și adoptarea legislației electorale prin intermediul ordonanțelor de urgență poate pune problema constituționalității, din moment ce Constituția exclude domeniul drepturilor electorale de la reglementarea prin ordonanțe de urgență.

Alte legi aplicabile sunt Legea partidelor politice (2003), Legea privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale (2006) și Legea audiovizualului (2002, amendată cel mai recent în 2008). În plus, Guvernul poate adopta hotărâri referitoare la anumite aspecte legate de alegeri, iar Biroul Electoral Central (BEC) are competența de a adopta decizii și hotărâri pentru a asigura aplicarea și interpretarea uniformă a legii electorale.

Președintele României este ales prin vot direct pentru un mandat de cinci ani și are dreptul la cel mult două mandate. Pentru a fi ales în primul tur de scrutin, un candidat trebuie să obțină voturile a mai mult de jumătate dintre alegătorii înscriși în liste. În cazul în care niciun candidat nu este ales în primul tur de scrutin, la două săptămâni după primul tur de scrutin are loc un al doilea tur la care participă cei doi candidați care au obținut cel mai mare număr de voturi. Candidatul care obține majoritatea voturilor valabil exprimate în al doilea tur de scrutin va fi declarat ales.

V. ADMINISTRAȚIA ELECTORALĂ

Administrația electorală se compune din Autoritatea Electorală Permanentă (AEP) și dintr-o structură cu trei niveluri care se constituie de fiecare dată când au loc alegeri și al cărei nivel superior este reprezentat de BEC. Nivelul de mijloc cuprinde 41 Birouri Electorale Județene (BEJ), un birou electoral pentru fiecare dintre cele șase sectoare ale Municipiului București și un birou electoral pentru secțiile de votare din străinătate. Scrutinul va fi administrat de 21.707 Birouri Electorale ale Secțiilor de Votare (BESV): 18.053 pentru secțiile de votare obișnuite, 3.360 pentru secțiile de votare speciale și 294 pentru secțiile de votare din străinătate. Ședințele BEC și BEJ nu sunt publice. În plus, BEC a hotărât în prima decizie adoptată că procesele verbale ale ședințelor sale nu sunt documente publice.

AEP, Ministerul Administrației și Internelor (MAI) și administrația centrală și locală acordă sprijin pentru organizarea și desfășurarea procesului electoral prin delimitarea zonelor aferente secțiilor de votare, prin amenajarea secțiilor de votare, prin detașarea de personal tehnic la BEC

și BEJ, prin asigurarea corectitudinii listelor de alegători și tipărirea acestora, prin tipărirea buletinelor de vot și confecționarea ștampilelor de vot utilizate de alegători pentru a-și marca opțiunea pe buletinul de vot, precum și prin acordarea de asistență specializată în alte privințe.

Biroul Electoral Central are autoritate generală în organizarea alegerilor. Este format din cinci judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, care aleg președintele BEC din rândul lor, președintele și cei doi vicepreședinți ai AEP, și cel mult zece reprezentanți ai partidelor politice care participă la alegeri (la aceste alegeri, cele nouă partide care au nominalizat candidați).¹ Candidații independenți nu sunt reprezentați la niciun nivel al administrației electorale. Numirea celor 17 membri care compun în prezent BEC s-a încheiat pe data de 29 octombrie.

Desemnarea membrilor birourilor electorale județene s-a încheiat pe data de 5 noiembrie. BEJ sunt alcătuite din trei judecători ai instanțelor județene, un membru numit de AEP și cel mult șapte reprezentanți ai partidelor politice. BESV sunt formate dintr-un președinte, un vicepreședinte și cel mult șapte reprezentanți ai partidelor politice care au candidați la alegeri. Mai mulți interlocutori și-au exprimat îngrijorarea cu privire la posibilitatea ca selectarea candidaților pentru poziția de președinte sau vicepreședinte al BESV de către prefectii numiți de Guvern (care întocmesc listele de candidați împreună cu președinții instanțelor județene) să fie influențată politic.

De regulă, alegătorii votează la secția de votare în raza căreia își au domiciliul permanent. Totuși, alegătorii care în ziua alegerilor nu se află în localitatea în care își au domiciliul permanent pot vota la oricare dintre secțiile de votare speciale din toată țara, dintre care există cel puțin una în fiecare municipiu, oraș și comună.² Numărul acestor secții de votare speciale a fost limitat și s-au adăugat unele măsuri de siguranță pentru evitarea eventualelor abuzuri, în special a votul multiplu. Alegătorilor li se va cere să semneze o declarație potrivit căreia nu vor vota mai mult de o singură dată pentru fiecare scrutin; la fiecare secție de votare specială vor fi instalate camere video în scopul monitorizării. MAI a lansat o campanie “Vot Corect” al cărei scop este să descurajeze votarea multiplă și cumpărarea voturilor și va avea o linie telefonică la care cetățenii pot semnala nereguli. Cu toate acestea, mai mulți interlocutori și-au exprimat îngrijorarea cu privire la posibilitatea apariției unor cazuri de vot multiplu.

AEP va primi după alegeri toate listele de alegători și va verifica datele și semnăturile alegătorilor pentru a descoperi eventualele cazuri de vot multiplu. Acest proces urmează să fie încheiat în șase luni, urmând ca apoi AEP să înainteze constatările sale către autoritatea competentă de punere sub acuzare.

Votarea în străinătate este organizată de Ministerul Afacerilor Externe și supravegheată de un birou electoral cu sediul în București, care va primi rezultatele din străinătate prin fax sau email. Președinții BESV din străinătate sunt selectați de către Ministerul Afacerilor Externe, în principal din rândul diplomaților.

---

¹ La toate nivelurile administrației electorale, partidele parlamentare au dreptul de a fi reprezentate în birourile electorale. După ce reprezentanții partidelor parlamentare își ocupă locurile în birourile electorale, restul de locuri revin partidelor neparlamentare care au candidați. Dacă există mai multe nominalizări din partea acestor partide decât locurile rămase în biroul electoral, se trage la sorți.

² Până la primul tur al alegerilor prezidențiale din 2004, alegătorii au avut posibilitatea de a vota la orice secție de votare dacă se aflau în altă localitate decât cea de domiciliu. În urma unor acuzații referitoare la nereguli grave, BEC a decis să limiteze cu strictețe numărul secțiilor de votare speciale pentru cel de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale din 2004. La referendumul din 2007 pentru demiterea Președintelui și la alegerile pentru Parlamentul European din 2009, alegătorii au putut din nou vota la orice secție de votare dacă se aflau în altă localitate decât cea de domiciliu.

Alegerile prezidențiale și referendumul vor fi organizate de către aceleași birouri electorale, iar votarea se va desfășura în aceleași secții de votare. BEC și Guvernul, prin deciziile adoptate, au emis în timp util instrucțiuni către birourile electorale cu privire la desfășurarea paralelă a scrutinelor. Alegătorilor trebuie să li se dea posibilitatea de a alege pentru care scrutin să își exprime votul, iar listele de alegători vor fi prevăzute cu rubrici separate pentru semnături. Autoritățile nu au lansat încă o campanie de educare a alegătorilor pentru a familiariza alegătorii cu particularitățile procesului de votare.

VI. ÎNREGISTRAREA ALEGĂTORILOR

Listele de alegători utilizate în secțiile de votare obișnuite sunt actualizate de către primării, pe baza registrelor de evidență a populației în funcție de domiciliu. Alegătorii pot verifica listele și pot solicita corecții. În plus, în secțiile de votare speciale și în secțiile de votare din străinătate vor exista liste de alegători suplimentare. La data de 1 octombrie, numărul total al alegătorilor înscriși pe liste în România era de 18.347.396. Numărul de buletine de vot tipărite include o rezervă prevăzută prin lege de 10% din numărul total al alegătorilor înscriși în liste. Un număr suplimentar de 1.245.992 buletine de vot au fost tipărite pentru a fi utilizate în secțiile de votare speciale, cifră determinată pe baza experienței alegerilor anterioare.

VII. ÎNSCRIEREA CANDIDAȚILOR

Orice cetățean român cu drept de vot care are domiciliul permanent în România și are vârsta de cel puțin 35 de ani în ziua alegerilor poate candida la funcția de Președinte, cu excepția cazului în care aparține uneia dintre categoriile de cetățeni cărora nu li se permite să se înscrie într-un partid politic conform Articolului 40 din Constituție.³ Candidații la funcția de Președinte pot fi nominalizați de partidele politice sau pot candida ca independenți și sunt înscriși de către BEC. Documentele de nominalizare trebuie să conțină semnăturile de susținere a cel puțin 200.000 de alegători înscriși în liste. Alegătorii pot semna pentru susținerea unui singur candidat. Foile cu semnăturile de susținere au fost examinate de către BEC pentru identificarea erorilor evidente și a înregistrărilor incomplete, precum și a semnelor clare de falsificare. BEC nu a avut posibilitatea să confrunte fiecare semnătură în parte cu lista de alegători, datorită lipsei de timp și de resurse.

Dintr-un total de 27 nominalizări depuse la BEC până la data limită legală de 23 octombrie, BEC a înregistrat 12 candidați în cadrul unui proces cuprinzător. Nouă candidați au fost nominalizați de către partide politice, în timp ce trei candidează ca independenți. Paisprezece nominalizări au fost respinse datorită faptului că nu au fost susținute de numărul necesar de semnături, în timp ce o nominalizare nu fusese semnată de către reprezentantul autorizat al partidului care a efectuat nominalizarea, datorită unui conflict intern la nivelul conducerii partidului respectiv. Deciziile BEC cu privire la 20 nominalizări au fost contestate la Curtea Constituțională, care a menținut în toate cazurile deciziile respective ale BEC. Procesul de înregistrare a candidaților s-a încheiat pe 29 octombrie.

Candidații nominalizați de partide parlamentare sunt: Președintele în exercițiu Traian Băsescu (nominalizat de către PD-L); Președintele Senatului și Președintele PSD Mircea Geoană; Președintele PNL Crin Antonescu și Hunor Kelemen, nominalizat de Uniunea Democrată Maghiară din România (UDMR).

³ Judecătorilor Curții Constituționale, avocaților poporului, magistraților, membrilor activi ai forțelor armate, polițiștilor și altor categorii de funcționari publici stabilite printr-o lege organică li se interzice să se înscrie în partide politice.

Candidații nominalizați de partide neparlamentare sunt: Corneliu Vadim Tudor, Președintele Partidului România Mare (PRM); George Becali din partea Partidului Noua Generație – Creștin Democrat (PNG-CD); Remus Cernea din partea Partidului Verde (PV); Constantin Rotaru din partea Partidului Alianța Socialistă (PAS); Ovidiu-Cristian Iane din partea Partidului Ecologist Român (PER). Cei trei candidați independenți sunt Sorin Oprescu, Primarul Bucureștiului, Constantin Ninel Potîrcă și Gheorghe-Eduard Manole.

VIII. CAMPANIA ELECTORALĂ

Perioada oficială a campaniei electorale a început pe data de 23 octombrie și se va încheia la ora 07:00 pe 21 noiembrie. Campania a devenit din ce în ce mai dinamică, cu afișe, panouri și bannere vizibile aparținând mai multor candidați. Cei opt candidați la funcția de Președinte întâlniți până la această oră de Misiunea OSCE/ODIHR au caracterizat campania electorală ca pe un proces ce se derulează într-un climat în general calm, fără incidente majore, și în care desfășurarea campaniilor lor nu este împiedicată.

Majoritatea candidaților călătoresc prin țară pentru a-și transmite mesajul către electorat. Deși candidații își prezintă electoratului platformele politice, concentrându-se asupra crizei economice, politicilor sociale și propunerilor pentru rezolvarea actualului impas politic, referendumul a devenit subiectul proeminent și cel mai controversat al acestei campanii, pe care o domină în mare măsură. În special campania Președintelui Băsescu pune un puternic accent pe reforma parlamentară propusă, fapt ce a fost criticat ca fiind o măsură populistă de către contracandidații săi și de alți interlocutori, atât în public cât și în întâlnirile cu Misiunea OSCE/ODIHR.

La Iași, BEJ a hotărât că afișele pentru promovarea referendumului expuse de PD-L trebuie înlăturate din spațiile alocate pentru materialele de campanie electorală ale candidaților la funcția de Președinte. Ca urmare a unei contestații depuse de PD-L, BEC a respins decizia, afirmând că desfășurarea referendumului este reglementată prin Legea alegerilor prezidențiale și prin urmare afișele pot fi expuse în asemenea locuri.

Au existat mai multe cazuri în care candidații și persoanele marcante din partidele politice și-au atacat oponenții folosind un limbaj dur. Crin Antonescu s-a distanțat public de o declarație a prim-vicepreședintelui PNL, Ludovic Orban, potrivit căreia Băsescu va fi votat doar de “țigani, prostituate și drogați”. Către sfârșitul perioadei la care se referă acest raport au fost montate panouri și bannere care conțin atacuri la adresa Președintelui în exercițiu, fără a se indica sursa responsabilă pentru conținut (fapt ce încalcă articolul 29 al Legii privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale). În câteva zile, pe unele dintre aceste panouri au fost puse autocolante mari al căror conținut acuza de corupție guvernările PSD anterioare. Partidele politice au depus mai multe reclamații referitoare la distrugerea afișelor electorale ale candidaților respectivi; printre acestea se numără organizația PD-L Iași și organizația PSD din județul Dolj.

În cursul întâlnirilor cu reprezentanții Misiunii OSCE/ODIHR, candidații din partea partidelor neparlamentare au reclamat faptul că legislația electorală, și în special implementarea acesteia, favorizează partidele reprezentate în Parlament, de exemplu în prevederile legate de finanțarea campaniei și de reprezentarea în administrația electorală. Candidații din partea partidelor neparlamentare și cei independenți au mai declarat că sunt dezavantajați în ce privește accesul la media și acoperirea mediatică, precum și datorită faptului că administrațiile locale manifestă loialitate față de principalele partide politice.

IX. MASS-MEDIA

România are un peisaj mediatic dinamic și pluralist, care include difuzori publici și privați și o gamă variată de publicații; numărul, gama și accesibilitatea canalelor mass-media asigură alegătorilor informații ample și diverse cu privire la politică și alegeri, în principal prin intermediul știrilor și al dezbaterilor legate de alegeri.

Televiziunea este principala sursă de informații politice. Canalele private Pro TV și Antena 1 și canalul de televiziune publică TVR 1 sunt cele mai populare; totuși, canalele private de știri Realitatea TV și Antena 3 își sporesc de obicei rating-ul în timpul campaniilor electorale. În rândul ziarelor *quality*, Adevărul se bucură în prezent de cel mai mare număr de cititori, dar ziarul a decis să nu acopere campania electorală, pentru a se distanța clar de oricare dintre candidați.

Acoperirea campaniei în mass-media capătă amploare și se axează pe candidații principalelor partide parlamentare. Totuși, mass-media se concentrează mai puțin asupra platformelor candidaților decât asupra Președintelui în exercițiu și asupra gestionării de către acesta a crizei politice actuale, precum și asupra discuțiilor acestuia cu Fondul Monetar Internațional.

Legea alegerilor prezidențiale reglementează accesul la mass-media în timpul campaniei electorale. Consiliul Național al Audiovizualului, o instituție autonomă care răspunde în fața Parlamentului, are sarcina de a supraveghea și de a monitoriza media audiovizuale. Ca rezultat al amendamentelor recente la Legea alegerilor prezidențiale, candidații au dreptul la timpi de antenă gratuit și egali, nu numai la posturile publice de radio și televiziune, dar și la cele private. Consiliul Național al Audiovizualului, prin Actul nr. 662/5.X.2009, a oferit detalii suplimentare privind implementarea prevederilor referitoare la mass-media din Legea alegerilor prezidențiale. Posturile de radio și televiziune nu pot vinde timpi de antenă candidaților sau partidelor politice în timpul unei campanii electorale.

Doi dintre candidați (Constantin Ninel Potîrcă și Gheorghe-Eduard Manole) au depus contestații la Curtea Constituțională cu privire la accesul lor la timpii de antenă gratuit la posturile publice de radio și televiziune. În ambele cazuri, Curtea Constituțională a admis contestațiile și a dispus măsuri corective și acordarea de timpi de antenă candidaților.

Misiunea Restrânsă de Observare a Alegerilor și-a început activitatea de monitorizare a mass-media pe data de 29 octombrie. Misiunea monitorizează acoperirea campaniei în mass-media în timpul orelor de vârf (orele 18:00 – 24:00) pe cinci canale de televiziune cu acoperire națională (televiziunea publică TVR 1, Pro TV, Realitatea TV, Antena 1 și Prima TV); de asemenea, monitorizează acoperirea campaniei în cinci ziare (Cotidianul, Evenimentul Zilei, Jurnalul Național, Gândul și România Liberă).

X. RECLAMAȚII ȘI CONTESTAȚII

Legislația electorală prevede rezolvarea disputelor legate de alegeri atât de către administrația electorală cât și de către organismele judiciare. În plus, primarii pot lua decizii asupra contestațiilor legate de actualizarea și de examinarea publică a listelor de alegători. Birourile Electorale ale Secțiilor de Votare au autoritatea de a soluționa contestațiile privitoare la propriile activități și la procesul de votare. Birourile Electorale Județene și Biroul Electoral Central au competența de a decide asupra contestațiilor privitoare la propriile activități și asupra celor la adresa deciziilor birourilor electorale subordonate lor. Contestațiile privitoare la modul de formare și componența birourilor electorale trebuie depuse la biroul electoral de nivel imediat superior, iar în cazul Biroului Electoral Central, la Înalta Curte de Casație și Justiție. Birourile

electorale județene soluționează de asemenea contestații privitoare la campania electorală, cu excepția cazurilor care sunt de competența Curții Constituționale.

Curtea Constituțională validează rezultatele alegerilor și decide asupra cererilor de anulare a alegerilor. Alegerile pot fi anulate dacă neregulile apărute sunt de o asemenea anvergură încât să aibă impact asupra atribuirii mandatului prezidențial sau a determinării acelor candidați care participă la un eventual al doilea tur de scrutin. Curtea Constituțională se pronunță de asemenea asupra contestațiilor referitoare la deciziile Biroului Electoral Central de a accepta sau respinge un semn electoral al unui candidat. Contestațiile care reclamă obstrucționarea desfășurării campaniei electorale a unui candidat, a unui partid politic sau a unei alianțe politice sunt de asemenea soluționate de Curtea Constituțională.

Până la această oră, aproximativ 20 de contestații și întâmpinări au fost depuse la Birourile Electorale Județene și la Biroul Electoral Central, toate fiind soluționate în timp util. Aceste reclamații și contestații s-au referit în principal la modul de formare a Birourilor Electorale Județene și la chestiuni legate de campania electorală. Curtea Constituțională s-a pronunțat cu privire la două contestații referitoare la obstrucționarea campaniei candidaților în mass-media și a oferit soluții eficiente.

XI. PARTICIPAREA FEMEILOR ȘI A MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

Conform Constituției, bărbații și femeile se bucură de drepturi, libertăți și oportunități egale. Totuși, legislația românească nu prevede un sistem proporțional pentru reprezentarea femeilor în viața politică. Femeile sunt insuficient reprezentate atât în Parlament cât și în Guvern (46 dintre cei 471 membri ai Parlamentului sunt femei; de asemenea, doi din cei 11 Miniștri ai actualului Guvern interimar sunt femei). În ceea ce privește participarea femeilor în administrația electorală, unul din cei doi vicepreședinți ai AEP este femeie. Președintele și vicepreședintele BEC sunt de asemenea femei, și de asemenea alți cinci membri ai BEC. Niciunul dintre candidații înregistrați nu este femeie, iar printre cei 27 de nominalizați se numără doar două femei.

Conform celui mai recent recensământ al populației efectuat în 2002, 19.399.597 dintre cetățeni sunt români (89,47 % din populație), 1.431.807 maghiari (6,6 % din populație), și 535.140 romi (2,46%), în timp ce alte minorități naționale (ucraineni, germani, ruși, turci, bulgari, greci, armeni etc.) reprezintă puțin peste 1%.

Constituția protejează drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale, ca și drepturile și libertățile individuale ale acestora indiferent de rasă, naționalitate, limbă sau religie. Un număr total de 20 de minorități naționale sunt reprezentate în Consiliul Minorităților Naționale, un organism guvernamental consultativ. În actualul Parlament, UDMR deține nouă mandate în Senat și 22 mandate în Camera Deputaților. Aceasta din urmă include și 18 parlamentari care reprezintă celelalte 19 minorități naționale (minoritatea cehă și cea slovacă sunt reprezentate împreună de un singur Membru al Parlamentului) care sunt aleși conform unei prevederi constituționale care stabilește un prag special de reprezentare pentru reprezentanții organizațiilor minorităților naționale.

Doi candidați la funcția de Președinte aparțin minorităților naționale, Hunor Kelemen, care este de etnie maghiară, și Constantin Ninel Potîrcă, membru al comunității romilor.

XII. OBSERVATORII LOCALI ȘI INTERNAȚIONALI

Legislația electorală conține prevederi referitoare la observarea alegerilor de către observatori locali și internaționali. Observatorii locali pot fi desemnați de organizațiile neguvernamentale (ONG) care activează în domeniul drepturilor omului și al democratizării și de către mass-media. Partidele politice și candidații nu au dreptul de a desemna observatori, dar candidaților înșiși li se permite să observe procedurile din ziua alegerilor.

Până la această oră au fost acreditați observatori din partea a peste 20 de organizații neguvernamentale. Asociația Pro Democrația (APD) intenționează să trimită în jur de 1.000 observatori în echipe staționare și mobile. În plus, ca parte a unei alianțe cu organizația neguvernamentală Active Watch – Agenția de Monitorizare a Presei și cu sindicatul Cartel Alfa, APD va monitoriza cheltuielile candidaților și ale partidelor pentru materialele de campanie stradală în 14 orașe și în București. Mai multe organizații neguvernamentale au avertizat asupra posibilității ca partidele politice să încerce să acrediteze activiști proprii sub masca unor observatori ai organizațiilor neguvernamentale, ceea ce contravine legii, care prevede că observatorii locali nu pot fi membri de partid. O organizație care are în vedere trimiterea unui număr semnificativ de observatori în București și în județul Ilfov a declarat Misiunii Restrânse de Observare a Alegerilor că va acredita simpatizanți ai mai multor partide mari în numele organizației. Președintele PSD din județul Suceava a declarat în mod public faptul că partidul său urmează să trimită în teritoriu 700 activiști acreditați sub umbrela unor ”fundații” în ziua alegerilor.

XIII. ACTIVITĂȚILE MISIUNII OSCE/ODIHR

Misiunea OSCE/ODIHR s-a deschis la București cu o conferință de presă pe data de 28 octombrie 2009. Șeful Misiunii s-a întâlnit cu reprezentanți ai Biroului Electoral Central, ai Autorității Electorale Permanente, cu Secretari de Stat din Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Administrației și Internelor, cu opt dintre cei 12 candidați la funcția de Președinte, inclusiv cu Președintele în exercițiu, cu Președintele Curții Constituționale, cu reprezentanți ai societății civile și cu Ambasadorul Greciei în calitate de reprezentant al Președintelui în Exercițiu al OSCE. Misiunea OSCE/ODIHR s-a întâlnit de asemenea cu reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale implicate în procesul electoral și a stabilit cu regularitate contacte cu BEC și cu AEP, cu birourile de campanie ale candidaților, cu partidele politice, cu societatea civilă și cu mass-media.